

Mladi čuvari prirode i naslijeđa Blagaja

- **Partner:** Osnovna škola Blagaj, Muzej Blagajska „Sehara“, lokalna zajednica i roditelji, Omladinski klub „Novi Val“ Blagaj / Eko centar Blagaj

Cilj inicijative

- Cilj inicijative bio je razvijanje ekološke svijesti i odgovornog odnosa učenika prema prirodi, uz istovremeno upoznavanje i njegovanje kulturno-historijskog naslijeđa Blagaja. Kroz edukativne radionice, posjete lokalitetima i muzeju te praktične volonterske aktivnosti, inicijativa je nastojala povezati učenje sa neposrednim iskustvom i aktivnim doprinosom lokalnoj zajednici.

Sažetak inicijative

- Projekat „Mladi čuvari prirode i naslijeđa Blagaja“ bio je usmjeren prvenstveno na učenike Osnovne škole Blagaj od IV do IX razreda, s planiranim obuhvatom od približno 100 djece. Inicijativa je proizašla iz prepoznate potrebe za snažnijim povezivanjem djece sa prirodnim i kulturno-historijskim vrijednostima njihovog neposrednog okruženja. Blagaj predstavlja područje izuzetne prirodne i kulturne vrijednosti, koje obuhvata rijeku Bunu, Tekiju na vrelu Bune, Stjepan-grad, stare mlinice i druge značajne lokalitete. Istovremeno, uočeni su problemi poput neadekvatnog odlaganja otpada, zagađenja prirodnog okoliša i smanjenog interesa mladih za lokalno kulturno-historijsko naslijeđe. Projekat je zato osmišljen kao kombinacija edukacije, neposrednog upoznavanja lokalne baštine i praktičnog rada u prirodi.
- Nosilac projekta bio je Omladinski klub „**Novi Val**“ Blagaj, a projektom su koordinirali Adnan Đuliman i Belmin Batlak. Važnu ulogu u realizaciji imali su Osnovna škola Blagaj, nastavnici, Muzej Blagajska „Sehara“, lokalna zajednica i roditelji. Eko centar Blagaj bio je predviđen kao centralni prostor za edukativne i kreativne aktivnosti. Saradnja partnera zasnivala se na zajedničkoj organizaciji radionica i posjeta, podršci učenicima, uključivanju nastavnika i roditelja te realizaciji praktičnih ekoloških aktivnosti.
- Posebna vrijednost inicijative ogledala se u povezivanju različitih područja učenja. Učenici su kroz radionice trebali razvijati znanja o ekologiji, zaštiti voda, reciklaži, biodiverzitetu, klimatskim promjenama i ljekovitim hercegovačkim biljkama, dok su kroz posjete kulturnim lokalitetima upoznavali historiju, tradiciju, arhitekturu i tradicionalne zanate svog kraja. Praktične aktivnosti, uključujući čišćenje obala rijeke Bune, sadnju autohtonih biljaka i izgradnju Hercegovačkog vrta u Osnovnoj školi Blagaj, omogućavale su učenicima da stečena znanja povežu sa konkretnim djelovanjem i odgovornošću prema prostoru u kojem žive.

Aktivnosti inicijative

1. Edukativne radionice u Eko centru Blagaj

- Prva komponenta projekta bila je organizacija ciklusa edukativnih radionica u Eko centru Blagaj. Radionice su bile namijenjene učenicima Osnovne škole Blagaj, uz podršku nastavnika, a koordinirali su ih Adnan Đuliman i Belmin Batlak. Prema projektnom planu, radionice su se realizovale u periodu od decembra 2025. do marta 2026. godine.
- Sadržaj radionica bio je usmjeren na osnovne pojmove i praktične teme iz oblasti zaštite okoliša: ekologiju, biodiverzitet, zaštitu voda, reciklažu, klimatske promjene i održive prakse. Poseban prostor bio je predviđen za upoznavanje učenika sa ljekovitim i autohtonim biljkama karakterističnim za područje Hercegovine. Na taj način sadržaj nije bio vezan samo za teorijsko usvajanje znanja, već za razumijevanje prirodnog okruženja koje učenici svakodnevno susreću.
- Kroz kreativne i edukativne zadatke učenici su trebali izrađivati plakate, crteže, radne materijale i mini vodič „Zeleni kodeks učenika Blagaja“. Planirano je i korištenje kratkog upitnika prije i poslije radionica radi praćenja promjena u znanju učenika. Ovakav pristup omogućavao je da učenici aktivno učestvuju u procesu učenja, a ne samo da primaju informacije od edukatora.
- Radionice su bile direktno povezane sa ciljem razvoja ekološke svijesti jer su učenicima omogućavale da razumiju posljedice neodgovornog odnosa prema prirodi i da prepoznaju konkretne načine na koje mogu doprinijeti očuvanju okoliša. Ujedno su predstavljale osnovu za kasnije praktične aktivnosti na terenu.

2. Upoznavanje kulturno-historijskog naslijeđa Blagaja

- Druga važna komponenta projekta bile su posjete kulturno-historijskim lokalitetima Blagaja. Učenici su, uz pratnju nastavnika i predstavnika implementatora, upoznavali značajne lokalitete, uključujući Tekiju na vrelu Bune, Stjepan-grad i stare mlinice, kao i druge nacionalne spomenike. Aktivnosti su bile planirane za period od decembra 2025. Do marta 2026. Godine.
- Cilj posjeta bio je da se učenicima omogući neposredno upoznavanje sa historijom i kulturnim vrijednostima mjesta u kojem žive. Umjesto da se kulturno naslijeđe obrađuje isključivo kroz nastavne sadržaje, učenici su imali priliku da ga upoznaju kroz neposredan boravak na lokalitetima i kroz priče i interpretaciju sadržaja.
- Poseban dio ove komponente odnosio se na povezivanje kulturnog naslijeđa sa svakodnevnim životom ljudi u prošlosti. Učenici su kroz planirane sadržaje trebali upoznati stare običaje, tradicionalne zanate i arhitektonske vrijednosti Blagaja. Na taj način razvijala se svijest da kulturno naslijeđe nije samo skup historijskih objekata, već dio identiteta i lokalne zajednice koji zahtijeva odgovoran odnos i očuvanje.

3. Posjeta Muzeju „Sehara“ i aktivnosti povezane s tradicijom

- U okviru projekta bila je predviđena i posjeta Muzeju Blagajska „Sehara“. Muzej je imao ulogu partnera u interpretaciji kulturnih sadržaja, organizaciji edukativnog vođenja i realizaciji aktivnosti inspirisanih tradicijom i historijom Blagaja.
- Tokom posjete učenici su trebali upoznati muzejsku postavku, tradicionalnu odjeću, predmete iz svakodnevnog života i sadržaje povezane sa tradicionalnim zanatima i životom Hercegovine. Kreativne radionice povezane s muzejskom postavkom omogućavale su učenicima da sadržaje koje su vidjeli dodatno obrade kroz vlastite radove.
- Ovakav oblik učenja doprinio je razvijanju poštovanja prema kulturno-historijskom naslijeđu i boljem razumijevanju lokalne historije. Učenici su kroz pripremu crteža, kratkih prezentacija, eseja ili drugih radova imali priliku da ono što su upoznali tokom posjeta izraze na vlastiti način.

4. Volonterske ekološke akcije

- Nakon edukativnog dijela projekta, planiran je praktični rad na terenu kroz volonterske ekološke akcije. Aktivnosti su obuhvatale čišćenje obala rijeke Bune, uređenje prostora, sadnju autohtonih biljaka i druge aktivnosti usmjerene na očuvanje okoliša. U realizaciju su, pored učenika i nastavnika, trebali biti uključeni roditelji i članovi lokalne zajednice.
- Ove aktivnosti su bile planirane za mart i april 2026. godine i predstavljale su direktnu primjenu znanja stečenih kroz prethodne radionice. Učenici su kroz zajednički rad mogli prepoznati konkretne posljedice onečišćenja okoliša, ali i vlastitim angažmanom doprinijeti njegovom uređenju. Čišćenje prostora, pravilno prikupljanje otpada i sadnja biljaka povezivali su obrazovni sadržaj sa stvarnim potrebama lokalne sredine.
- Poseban segment predstavljao je plan izgradnje Hercegovačkog vrta u prostoru Osnovne škole Blagaj. Vrt je zamišljen kao prostor u kojem će biti zasađene aromatične i druge autohtone biljke karakteristične za područje hercegovačkog krša. Za održavanje i unapređenje vrta bilo je predviđeno korištenje prirodnog gnojiva, dok je nabavka sadnica i pratećeg materijala bila dio projektnih sredstava.
- Hercegovački vrt imao je i edukativnu funkciju, jer je učenicima omogućavao da kroz neposredan rad upoznaju biljke svog podneblja, način njihove sadnje i značaj očuvanja autohtonih vrsta. Istovremeno, prostor vrta mogao je služiti kao trajni resurs škole za buduće nastavne i vannastavne aktivnosti.

5. Uključivanje roditelja, nastavnika i lokalne zajednice

- Važan element projekta bila je saradnja različitih aktera lokalne zajednice. Nastavnici Osnovne škole Blagaj imali su ulogu u podršci učenicima, praćenju aktivnosti i njihovom uključivanju u edukativne i volonterske sadržaje. Roditelji i članovi lokalne zajednice bili su predviđeni kao učesnici u volonterskim akcijama i završnim aktivnostima.
- Ovakav način rada omogućavao je da ekološko i kulturno obrazovanje učenika ne ostane ograničeno na prostor učionice ili pojedinačne radionice. Učešće roditelja, nastavnika, organizacija i kulturnih institucija stvaralo je širi okvir za zajedničko djelovanje i povezivalo obrazovnu ustanovu sa lokalnim okruženjem.

Rezultati inicijative

Djeca/učenici

- Učenici su kroz edukativne radionice unaprijedili znanja o ekologiji, zaštiti voda, reciklaži, biodiverzitetu, klimatskim promjenama i održivim praksama.
- Učenici su kroz upoznavanje ljekovitih i autohtonih hercegovačkih biljaka razvijali razumijevanje značaja lokalnog biljnog svijeta.
- Učenici su kroz posjete Tekiji na vrelu Bune, Stjepan-gradu, starim mlinicama i Muzeju „Sehara“ upoznawali historiju, tradiciju i kulturno naslijeđe Blagaja.
- Kroz izradu crteža, plakata, prezentacija, literarnih i drugih edukativnih materijala učenici su imali priliku da obrađene sadržaje izraze kroz kreativni rad.
- Učešćem u ekološkim akcijama učenici su razvijali praktične vještine, osjećaj odgovornosti prema okolišu, volonterski duh i spremnost na zajedničko djelovanje.
- Učešće u sadnji autohtonih biljaka i izgradnji Hercegovačkog vrta povezalo je znanja stečena na radionicama sa konkretnim radom u školskom okruženju.

Odgajatelji/nastavnici

- Nastavnici Osnovne škole Blagaj bili su uključeni u organizaciju i praćenje aktivnosti, podršku učenicima i realizaciju posjeta i volonterskih aktivnosti.
- Kroz saradnju sa Omladinskim klubom „Novi Val“, Eko centrom Blagaj i kulturnim partnerima stvorene su mogućnosti za povezivanje školskog rada sa sadržajima izvan učionice.
- Nastavnici su bili uključeni u praćenje učešća učenika i evaluaciju projektnih aktivnosti.

Obrazovna ustanova

- Osnovna škola Blagaj dobila je mogućnost da ekološke i sadržaje vezane za lokalno kulturno naslijeđe poveže sa praktičnim učenjem učenika.
- Planirana izgradnja Hercegovačkog vrta predstavljala je stvaranje novog edukativnog prostora u školi, koji se može koristiti i nakon završetka projekta.
- Izrađeni edukativni materijali, učenički radovi i dokumentacija predstavljaju resurse koji se mogu koristiti za buduće aktivnosti.

Saradnja između partnera

- Unaprijeđena je saradnja između Osnovne škole Blagaj, Omladinskog kluba „Novi Val“ i Eko centra Blagaj.
- U realizaciju projektnih sadržaja povezani su obrazovni, kulturni i lokalni akteri, uključujući Muzej Blagajska „Sehara“, nastavnike, roditelje i članove lokalne zajednice.
- Projekat je uspostavio okvir za zajedničko organizovanje edukativnih, kulturnih i ekoloških aktivnosti usmjerenih prema djeci i lokalnoj zajednici.

Prostor, oprema i resursi

- Eko centar Blagaj korišten je kao prostor za edukativne radionice, igre i kreativne aktivnosti.
- Za realizaciju radionica predviđeni su kreativni i edukativni materijali poput blokova, bojica, flomastera, ljepila, papira u boji i drugih materijala.
- Za terenske ekološke aktivnosti obezbijeđeni su, odnosno planirani, rukavice i vreće za otpad.
- Nabavkom sadnica autohtonih biljaka i pratećeg materijala stvoreni su preduslovi za uređenje Hercegovačkog vrta u Osnovnoj školi Blagaj.

Dugoročna održivost

- Hercegovački vrt predstavlja resurs koji može ostati u funkciji škole i nakon završetka projektnih aktivnosti.
- Edukativni materijali, učenički radovi i iskustva stečena kroz radionice i praktične akcije mogu se koristiti u budućem radu sa učenicima.
- Saradnja škole, Omladinskog kluba „Novi Val“, Eko centra Blagaj, muzeja, roditelja i lokalne zajednice predstavlja osnovu za nastavak zajedničkih edukativnih i ekoloških aktivnosti.
- Projekat je postavio okvir za kontinuirano povezivanje obrazovanja, zaštite okoliša i očuvanja lokalnog kulturno-historijskog naslijeđa.

Ul. Pozorišna 13
75 000 Tuzla B&H
Tel. +387 (0)61 141 409
+387 (0)61 146 306
+387 (0)61 139 619
muios@bih.net.ba

MIOS Tuzla
www.ioskole.net

Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" (MIOS), Tuzla

Tel. +387 (0)61 141 409; +387 (0)61 146 306; +387 (0)61 139 619/ Reg. br.: 4209639050000

muios@bih.net.ba - **www.ioskole.net**